

Ma megnyílik

Tarján új könyvtára

Könyvtár a fogadósintzen — írtuk nemrégiben, Odessza városrészt szép, új könyvtárról. És most megint: szép, új könyvtár a fogadósintzen, ezúttal Tarjánban, a garzonházban. Ma először, délelőtt 10 órától fogadja a — reméljük — könyvre, betűre éhes lakótelepi közönséget.

Hogy a szavak így ismétlődnek, ezúttal egyáltalán nem bánjuk. Úgy látszik, mostanában érkezünk el oda, hogy a városi tanácsnak és a Somogyi-könyvtárnak több éves, a lakótelepi köz-művelődésért való erőfeszítései látványos eredményeket is hoznak. Legalábbis: mint a telepek közművelődésének első lámpái — sorra-rendre gyúlnak a fények a fogadósintzen, világítanak a könyvtáráblakok. A közelmúltban átadott petőfi-telepi, majd az odesszai után ma nyílik a tarjáni fiókkönyvtár, és megvan már a helye a legeslegújabbnak is az Északi városrészben.

A tarjáni garzonház fogadósintjét eleve úgy tervezték és építették: itt majd könyvtár lesz. A házat tartó falakat persze „nem hagyhatták ki”, de a légter nagyobb a szokásosnál. Az előrelátás, a jó együttműködés az építővel, és persze az új könyvtárra fordított kétféle forint a következő „végeredmény”: hozta: központban, a régi és az új városrész találkozásánál 250 négyzetméter alapterületű (vagyis a városban pillanatnyilag legnagyobb), kívül a főleg belül ragyogó, korszerű fiókkönyvtárat. Amely hosszú ideig képes lesz „szolgálni” a városrészt lakóit — könyvvél, olvasóhellyel.

Hogy milyen is pontosabban ez a „ragyogó” jelzővel illetett könyvtárbelső? A szarvasi vasipari szövetkezet dolgozóinak és Bertalan Sándor belsőépítésznek a munkáját dicséri: impozáns kőrisfaburkolat minden falán, csak a csövek eltakarására hivatott almenyезet anyaga „nem igazi”, fautánc. A belépőt félkör alakú, rusztikus, meleg-vörös téglával bélelt előtér fogadja, beépített kölcsönzőasztallal, ruhafogasokkal. Balra a gyerekkönyvtár részlegei nyílnak, játékokra is jó klubbal, zeneszobával; jobbra a tájékoztató és a felnőttterület, olvasószobával. A polcokat beépítették, dohányzó- és

írásztalokat, szobánként és színben harmonizáló székeket, szőnyeget a Somogyi-könyvtár munkatársai választottak-vásároltak. Másfél éve dolgoznak azért, hogy ilyen olvasó-hívogató, könyvforgatásra csábító, egyszerre elegáns és otthonos legyen az új könyvtárnak mind a tíz helyisége.

Mit tud máris a ma délelőtt megnyílt könyvtár? Szisztematikus gyűjtés eredményeként összesen 11 ezer kötet, felnőtt és gyermek ismeretterjesztő és szépirodalom, kézikönyvek, 40-féle folyóirat és napilap várja az olvasókat. A gyerekeknek már ott a vetítő, a vászon, a játékok, a bábok. A könyv-állományt folyamatosan fej-

lesztik, de már most differenciált igényeket elégíthetnek ki; antikváriumokból a 308-as épületben eddig működött fiókkönyvtár állományából és új könyvekből „jött össze” a 11 ezer. Készen van a katalógusrendszer. A Somogyi-könyvtár vezetői, a gazdasági, a feldolgozó és a fiókhálózati osztály munkatársai tiszteletreméltóan gondos és szakszerű munkát végeztek. Tegnap az utolsó tájékoztató előírat, dekoratív kerámia is a helyére került. Mától naponta, délelőtt és délután három könyvtáros várja a tarjániakat — sok szép könyvvél, eligazító jó szóval, kényelmes, kellemes olvasóhellyel.

S. E.

Új húsüzem épül Kaposváron

Új húsüzem épül Kaposváron. Alapkövét március elsején teszik le.

A Kaposvári Sertésvágóhid és Konzervüzem építését — mivel hazai kapacitás nem volt — az Állatorvosi és Húsiipari Tröszt versenypályázat alapján egy nyugatnémet cégre bízta. Az épülő üzem, amely 2,4 mil-

liárd forintba kerül majd, 22 ezer négyzetméter alapterületű lesz. Évente négyszázezer sertés vágására és 500 vagon konzerv előállítására alkalmas. Itt gyártják majd a nyugati piacon olyan nagy kereset dobozok sonkát is. Az üzem 18 hónap alatt készül el.

Ülést tartott a Legfelsőbb Bíróság

Az utóbbi három esztendőben több mint 8000 gazdasági perben döntöttek a Legfelsőbb Bíróság ítélkező tanácsai. A legnagyobb ügycsoportot, a több mint 2000 kártérítési per képviseli, ezen belül is mindenképp a fuvarozási és a szállítványozási szerződéseken alapuló jogviták. A bíróságok elvi irányító testülete az elkövetkező időszakban is arra törekszik: a gazdasági perekben folytatott ítélkezési gyakorlatával hatékonyan szolgálja a gazdaságpolitikai célok megvalósítását, a népgazdasági érdek érvényesítését és a szerződési fegyelem megszilárdítását — alapította meg a Legfelsőbb Bíróság keddi ülésén.

A testület — dr. Szakács

Ödön elnökletével — megtárgyalta és elfogadta a Gazdasági Kollegium 1975–1977. közötti végzett munkájáról szóló beszámolót. Az eltelt években összesen 12 tanácselnöki értekezleti állásfoglalás született, ugyanakkor a bíróságok egységes joggyakorlatát segítették elő az elvi irányutakat tartalmazó döntések. A gazdasági perek tapasztalatainak elemzése azért is fontos feladat, mivel — mint az ülésen rámutattak — kiindulópontja lehet egy-egy új jogszabály megalkotásának.

A teljes ülésen részt vett és felszólalt dr. Korom Mihály igazságügy-miniszter és dr. Szijártó Károly legfőbb ügyész.

„Laikus” szakemberek

Népi ülnökök a bíróságon

A más hibáját vagy mulasztását könnyű tárgyilagossággal, ahogy mondani szokás, hideg fejjel elbírálni. Városi termekben, villamoson elcsúszott beszélgetésekből, munkahelyi csevegésekből ki-ki lesűrhetette már a tapasztalatot: a közvélemény nem egyszerűen túltelítődött a bírósághoz való viszonyával, hanem a bírósághoz való viszonyát is a bírósághoz való viszonyával szemlélte, legyen szó például egy baleset felelősségének megítéléséről, vagy más, egyes embereket, illetve nagyobb közösségeket érintő kellemetlenségekről.

A bírósági ítéletek gyakran szolgálnak beszédtemául, sokan, mivel valójában nem ismerhetik az ügy minden összefüggését, túlságosan enyhének találják az ítéletet.

— Pedig sokszor már a tárgyalás is nevelő hatású — mondja Papp József nyugdíjas pedagógus, aki már ötödik éve ülnökösködik a Szegedi Járásbíróságon.

Pedagógusként szerzett tapasztalataira hivatkozva említi:

— Az iskolai rendbontások, a diákcsinnyen túlnemő haszontalanságok esetén a pedagógusok nemegyszer hajtogatják, példát kell statuálni. Többször meggyőződtem róla, ha az a nevelő, akit a gyerek szeret és tisztel, négy szemközt beszélget az „iskola rémével”, több eredményre vezet, mint a szigorú, nyílvános megrovás. Gyerekekkel foglalkoztam 42 éven keresztül, meggyőződtem, hogy nincs olyan ember, akiben jó ne lenne. Ülnöki munkámat is ezzel a meggyőződéssel végzem.

Legtöbb ember úgy vélekedik, a bíróság épületét elég kívülről, a Széchenyi téri plátnak alatt sétálgatva nézegetni. Ezért azután, ha csak lehet, igyekeznek kivonni magukat a tanúskodás kötelezettsége alól, s noha nemrég még ők mesélték a szomszédoknak a történetet, amikor a tárgyaláson is meg kellene szólalniuk, azt mondják, ők voltaképpen alig láttak vagy hallottak valamit. Jó néhányan úgy lépnek be a bíróság épületébe, hogy előzőleg félve körülnéznek, látják-e őket valaki az ismerősök közül. A bíróságot még mindig mítosz övezi, sokan még is lepód-

nek, hogy noha vádlottként lettek idézve, senki nem akarja „fejüket venni”. S amikor a bíró és az ülnök szemrebbenés nélkül végighallgatja a védekezésképpen előadott füllentéseket is, gyakran maga, a vádlott lepődik meg legjobban.

— Mindenkinek joga van, hogy úgy védje magát, ahogy tudja, csak mást alaptalanul nem vádolhat. A bíróság az elhangzottakat alaposan mérlegelve, úgy is kiszúri az igazságot, melynek alapján ítéletet hoz.

Bánhídi György — ugyanakkor a Szegedi Járásbíróság ülnöke — társaihoz hasonlóan úgy vélekedik: nem szabad az első benyomás alapján véleményt alkotni.

— Mindenképpen arra kell törekednünk: az, hogy valakit ellenszenvesnek vagy éppen szimpatikusnak találunk, ne befolyásolja döntésünket. Amikor az emberek a bíróságon kívül megvitatnak egy-egy ügyet, rendkívül szubjektíven ítélkeznek. Sokan saját sérelmükért is annak a kárára szeretnének elégtelt kapni, akit nem is ismernek, aki nekik semmit nem vett. Az igazságszolgáltatásban ennek nem szabad érvényesülnie, a bíró és az ülnök tárgyilagossá kell legyen.

Az ítélet akkor éri el hatását, ha testre szabott; ahogyan nincs két teljesen egyforma ember, ugyanúgy nincs két egyforma ügy sem. Az ülnök szerepe, hogy élet-tapasztalataival segítsen a bíráskodásban, a bíró nem lehet az élet minden területén egyaránt tájékozott. Bánhídi György hivatásos gépkocsivezető, közlekedési bűn-

cselekmények tárgyalásánál hasznosítják közlekedési tapasztalatait.

A bírósági tárgyalás már nem egy filmhez szolgált alapötletül. Sokan csak így, közvetett forrásból ismerik a tárgyalások menetét, s azt hiszik, az ülnökök az esküdtekhez hasonló szerepet töltenek be az ítélezéskor. Mint a közvélemény képviselői, személyes tapasztalatok, szubjektív érzéseik alapján bűntanákat ígért vagy nemet a bűnösségre. Alapvetően téves nézetek ezek, az ülnökök, noha nem hivatások, nem is laikusok. Meglehetősen széles körű jogi tudás birtokában vesznek részt az igazságszolgáltatásban, ismereteket rendszeresen, ülnöki akadémián gyarapítják. A bíró már a tárgyalás előtt felvázolja számukra az ügyet, a tanácskozás során ismerteti velük a büntetés kiszabásának szempontjait. Az ülnökök nem fejbőlintó jánosok, joguk van kérdezni a tárgyaláson, az ügy elbírálásánál a bírósággal egyenértékű a szavazatuk.

Papp József úgy fogalmazott: amióta a bíróságon tevékenykedik, kicsit felős lett. Tudja, miből lehet baj, ezért ismerősei gyakran megkérdézik a véleményét. Tapasztalatai birtokában szívesen ad tanácsot, a jogi ismeretekben tájékoztatlanok eredményesen hasznosíthatják az így szerzett tudást. S mivel az ülnökök a társadalom különböző rétegeiből kerülnek ki, széles körben „hordják szét” az alapvető jogi ismereteket, a jogpropagandának így talán ők a leghatásosabb népszerűsítői.

L. Zs.

Rendezvények a Technika Házában

Kinek a gyereke? — címmel vitát rendez a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság megyei csoportjának Reklámklubja. A másszerdán 3-kor kezdődő klub-délutánon Pálos Miklós újságíró beszélget szegedi kollégáival. Holnap, csütörtökön délelőtt 10-kor dr. Csoltó László, a Központi Szállítási Tanács titkára tart előadást. A szállításszervezés szükségessége és jelentősége a me-

zőgazdaságban címmel. Felkért hozzászóló Bódi János, a Tisza-Maros-szög Tsz elnöke. A rendező: a Csongrád megyei tanács vmézőgazdasági és élelmiszerügyi osztálya, a Magyar Agrártudományi Egyesület agrárgazdasági szakosztálya és a Csongrád megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetsége. A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület megyei csoportjának rendezvénye ugyancsak holnap, délután 3-kor kezdődik. Kerékváltó Pál egyiptomi élményeiről számol be. Egyebek között az Építőipari Tudományos Egyesület és az MTE SZ jugoszláv testvérszervezete, a DIT közötti együttműködésről lesz szó az ETE megyei csoportja vezetőségének holnapután, pénteken 4-kor kezdődő ülésén.

Ebzárlat Szeged egész területén

Szeged város egész területére veszteltség miatt ebzárlatot kellett elrendelni. Ezért a tartási helyén minden kutyát és macskát elzárva, illetőleg a kutyákat megkötve kell tartani úgy, hogy azok más kutyával vagy macskával ne érintkezhesenek. Zárt udvarban a kutyák elzárását vagy megkötését mellőzni lehet, ha azok onnan ki nem szökhetnek.

A kutyát tartási helyéről csak porázon vezetve és szájkosárral szabad kivinni. Az ebzárlat 90 napig tart.

Dr. Imre Ottó

gyan értékelődik, illetőleg értékelhető a pénz maga?

Bár az anyagi gond minden keresti szinten beszed tárgya, azonban a pénz hiányából eredő gondok mennyisége, következtetésekben a gondok minősége mutatja az ellátási szint különbségeiből eredő eltéréseket. Az alacsony egy főre eső jövedelemmel rendelkezők elkéséredett hangja más pénzről szól, mint aki fölös pénzéért nem kap megfelelő árut, vagy netán „befektetési” gondja van. A pénz értéktartalma nem közgazdasági, hanem emberi megítélés szerint tehát függ az életmódtól, s az életszemlélettől is. A pénz pozitív értékelése mellett találkozunk annak negatív megközelítésével is. Az életszerző tartalom természetesen nemcsak a pénz, hanem belső humán értékek egész sora, maga a társadalmi tett. Akiknél a pénz pozitív érték, ott cél és eszköz is lehet egyaránt. Reális létben a pénz értelme egyenlő a megvásárolható lehetőségek sorával.

A pénz értékelődik nemzetközi pénzügyi porondokon is. Erről a különböző struktúrákban és relációkban „összeállított” valutaárfolyam-táblázatok informálnak bennünket. Meg kell jegyeznünk, hogy a pénzek így kapott vásárlóerő-különbségeinek semmi köze sincs az országok fejlettségéhez, fogyasztásuk színvonalához, de az árszínvonal-különbségekhez igen. Ez az árszínvonal-különbség is csak akkor mond nekünk valamit, ha ismerjük a keresőnkénti átlagos nominálért, vagy a fejenkénti átlagos nomináljövédelmet. Így hát valamely ország teljes fogyasztói árjegyzéke csak a jövedelemviszonyok ismerete alapján mond valamit, mind a nomináljövédlem (pénz) csereértékéről, mind pedig a lakosság vásárlóerőességéről.

A pénz konkrét értéktartalma, pontosabban vásárlóereje legközvetlenebbül tehát a fogyasztói

árak színvonalától, annak időbeni változásától, valamint a fogyasztás szerkezetétől függ. Az árszínvonal az érvényes egységárak halmaza, mert az ár közvetlenül pénzmennyiség és árumennyiség viszonya. Gyakorlati szempontból nem az árszínvonal fogalma, hanem annak gazdasági szerepe az érdekes, s figyelemre méltó. Az árszínvonal a nomináljövédellel együtt meghatározza a lakosság reáljövédelmét, pontosabban a nomináljövédlem vásárlóerőességét, s így keret szab a reálfogyasztásnak. Az árszínvonal belső összetevője a javak összkerelete és összkínálata közötti viszony. Fontos kérdés ebből adódóan: az összkerelet-összkínálát egyensúlyba változtatlan, vagy növekvő, netán csökkenő árszínvonal alapján biztosítható-e? E kérdésre a választ az utóbbi évek gyakorlata megadta: növekvő árszínvonal-emelkedéssel biztosítható. De miért? A válasz a gazdasági reálfolyamatainkban, az indirekt irányítási rendszerünk árkonceptiójában, a világgazdasági infláció bekövetkezett felgyorsulásában van. A mai árpolitikai koncepció legfontosabb elemei: a) Tartós külpiaci ártenden- ciák beépítése a magyar árrendszerbe, szakaszos árrendezéssel. b) Aktív árpolitika-politika; a magyar valuta időnkénti felértékelése, abból a célból, hogy a belföldi és a külkereskedelmi árak kapcsolata a világgazdasági árak emelkedésénél alacsonyabb belföldi árszínvonal-emelkedéssel valósul- hasson meg. c) A változó termelői árarányoknak a fogyasztói árakban való kifejezése és a fogyasztási szerkezetnek ezen alapuló befolyásolá- sa. A dolog lényege: a jelenlegi világgazdasági ár-emelkedés mellett Magyarország csak a fogyasztói árszínvonal évi 3,5–4 százalékos áremelke- déssel képes az ármechanizmust működésben tar- tani, azaz a gazdaságirányítási rendszerben a központi utasításhoz való visszatérést elkerülnie. Meg kell szöknünk, hogy az árak gyakori vál-

tozásának folytonos és ismételt magyarázatára nem rendezkedhetünk be. Ezt persze a jövede- lempolitikának is figyelembe kell venni. Abszol-út szilárd valuta, amelynek vásárlóereje nem csökken, még az aranyérforgalom esetén sem létezett. Bár az árszínvonal emelkedésének gazdasági okai vannak, az emelkedés maga politikai, társadalmi probléma is. Ennélfogva nem lehet- len a politika és a gazdaság konfliktusa. Gazda- sági megfontolások időnként korlátozhatják a politikát.

A pénz, a nomináljövédlem általános vásárló- ereje tehát az általános árszínvonalról függ. Ezen túl azonban a pénz, a jövedelem vásárlóereje at- tól is függ, hogy azt milyen árra, illetőleg mily- len jószágkombinációkra költik. Ez azzal kap- csolatos, hogy a bruttó pénzbevitel arányait nemcsak a jövedelemadóval, hanem a fogyasztói adókkal is lehet módosítani, azaz más reáljövéd- lem-arányokká alakítani. A ráfordításokhoz képest alacsony vagy magas fogyasztói árak léte azt jelenti, hogy egyik termék költségének egy részét nem az fizeti, aki veszi. Bizonyos rétegek pénze le- másoké felértékelődik. A pénznek te- hát differenciált értéke, vásárlóereje lesz. Az ál- lam ez esetben a keresletet nem úgy tekinti, mint a lakosság keresletét, hanem mint osztá- lyok, rétegek, kis és nagy jövedelműek keresletét, mint egyedül élők, mint sokgyermekesek össze- sített keresletét. Más-más nagyságú fizetőképés- segek ugyanis eltérő fogyasztásszerkezetet jelen- tenek. A vásárlók pénze közötti effajta külön- ségtevés azonban az életnívó emelkedésével val- lószínű csökkenni fog, s bizonyos állami prefe- renciákon túl az a tendencia fog érvényesül- ni, hogy mindenki fizesse meg azt, amibe a ter- mék előállításra kerül, beszűkülve ezzel is a ra- cionalisabb fogyasztási szerkezet kialakítására.